

Серед включених до довідника імен – краєзнавці, які зазнали репресій і безпідставних звинувачень у 1930-х роках: Теодосій Мовчанівський, Петро Курінний та Григорій Храбан з Умані, Софія Терещенко із Звенигородки, Докія Гуменна із Жашкова, Костянтин Кушнір-Марченко з Чернобаївщини.

Покоління дослідників 1960-х і наступних років представлено у довіднику такими відомими краєзнавцями як Михайло Пономаренко (Золотоніщина), Іван Сорокопуд (Канів), Михайло Іванченко (Звенигородщина), Ольга Діденко, Василь Стефанович і Микола Комарницький (Умань), Олександр Найда (Чигирин), Іван Гуріненко (Городище), Кость Гудзенко (Кам'янка), Іван Волошенко (Монастирище), Іван Городинець (Драбівщина), Павло Соса і Микола Щербина (Черкаси) та багатьма іншими самовідданими дослідниками історії краю, які багато зробили для розвитку краєзнавства і формування громадянсько-патріотичних якостей черкашан, були активними учасниками розбудови Української держави в роки незалежності.

Над створенням довідника працювала редколегія у складі членів НСКУ: В. М. Мельниченко, к.і.н., проф. (голова), к.і.н., доц. Г. М. Голиш, М. І. Борщ, к.і.н., доц. Т. А. Клименко, к.і.н., доц. І. І. Кривошея, д.і.н., проф. В. М. Лазуренко, В. Б. Страшевич, М. М. Щербина, д.і.н., проф. А. Ю. Чабан.

Позитивно оцінюючи рецензоване видання, хотілось би в якості побажання поради у майбутньому окрім алфавітного критерію систематизації персоналій краєзнавців звернутися до хронологічного і територіально-адміністративного (міста і райони).

Дане видання, без сумніву, дасть поштовх до розвитку ще недостатньо розробленого бібліографічного напрямку наукових досліджень і в інших сферах. Адже поки що спроби створення подібних видань на Черкащині не піднімаються вище аматорського рівня.

У цілому ж наукова праця є актуальною, виконана на належному рівні і схвально сприйнята громадськістю під час презентацій у містах і районах Черкащини.

Розрахована на науковців, викладачів, учителів, краєзнавців, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться минулим свого рідного краю, життям і творчістю подвижників краєзнавства.

*Надійшла до редакції 09. 11. 2016
Затверджена до друку 25. 11. 2016*

ГОЛИШ Григорій Михайлович
кандидат історичних наук, доцент,
директор наукової бібліотеки
ім. М. Максимовича
Черкаського національного
університету ім. Б. Хмельницького

Воєнно-історичні студії викладачів Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (1995–2015 рр.) : анот. бібліограф. покажч. / уклад.: В. О. Кіреєва, Л. Г. Лисиця ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 156 с. : фото.

Гносеологічно невичерпною й постійно актуальною залишається проблема історії Другої світової війни. У цьому зв'язку слід зазначити, що серед цивільних ВНЗ України лише в Черкаському національному університеті ім. Б. Хмельницького від 1995 р. спеціально вивчалася воєнна проблематика у рамках комплексних науково-дослідних тем «Актуальні проблеми історії України періоду Другої світової війни» (1995–2008 рр.) і «Актуальні проблеми світових воєн ХХ ст.» (2009 р – дотепер). В університеті

виникла й успішно функціонує наукова школа доктора історичних наук, професора О. Г. Перехреста. Поряд з науковцями кафедри всесвітньої історії, де й знаходиться дослідницьке осердя вивчення історії війни з нацизмом, до розробки військово-історичної проблематики активно долучаються також співробітники кафедри історії України, а також археології та спеціальних галузей історичної науки.

За результатами наукових досліджень у означеному тематичному напрямі вченими Черкаського університету захищено одну докторську та 7 кандидатських дисертацій, опубліковано 5 індивідуальних монографій, 8 розділів та підрозділів у сучасних фундаментальних виданнях Інституту історії України НАН України, 6 тематичних збірників статей, довідкове видання, близько 400 статей у фахових наукових журналах та збірниках наукових праць, низку краєзнавчих науково-публіцистичних видань, десятки статей у періодичній пресі. Окрім цього, виголошено понад 200 доповідей та повідомлень на міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових і науково-практичних конференціях, проведено понад 20 міжнародних, всеукраїнських, регіональних та університетських конференцій, «круглих столів», презентацій тощо.

Рік 2015 ознаменувався відзначенням в Україні та світі 70-річного ювілею завершення Другої світової війни, а тому поряд із зазначеним вище у працівників наукової бібліотеки ім. Максимовича з'явився вагомий інформаційний привід для бібліографічного узагальнення творчих набутків учених ЧНУ ім. Б. Хмельницького у вивченні подій найбільшої трагедії ХХ ст., що з огляду на нестихаючі воєнні дії на Сході України має очевидну злободенність і неперехідне практичне значення. Принагідно зазначимо, що в царині історичного бібліографування нашою книгозбірнею вже нагромаджено певний досвід роботи: в започаткованій у 2008 р. серії «Історична» побачили світ 5 відповідних бібліографічних покажчиків [1, 2, 3, 4, 5]. Доволі плідними були творчі напрацювання працівників наукової бібліотеки і в підготовці довідкових видань серії «Бібліографія вчених Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького», що має вже понад 20 випусків [Див., наприклад б. 7, 8, 9].

Підготовлений вченими секретарями наукової бібліотеки ім. М. Максимовича бібліографічний покажчик має на меті презентувати творчий доробок вчених Черкаського національного університету в галузі військово-історичних досліджень. Окреслені хронологічні межі бібліографування (1995–2015 рр.) обрані не випадково. По-перше, враховано, що наукові пошуки традиційно активізуються саме напередодні і в час ювілейних дат. У нашому випадку – це 50, 55, 60, 65 та 70-річні ювілеї завершення Другої світової війни. По-друге, творці покажчика прагнули показати тяглість традицій щодо опрацювання військової проблематики викладачами університету. По-третє, такий проміжок часу дозволяє відстежити кардинальні зміни методологічних парадигм та підходів до вивчення подій німецько-радянської війни, виокремити перспективи подальших наукових напрацювань, що має неабияке прикладне значення.

Рецензоване довідкове видання відкривається глибоко аналітичною передмовою за авторством відомого воєнного історика, завідувача відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАНУ О. Є. Лисенка. Основна частина видання репрезентована бібліографічним контентом, що містить майже 300 позицій бібліографування. За видовою ознакою – це монографії, збірники, статті, довідкові видання, публікації в ЗМІ, тези та матеріали конференцій тощо. Застосовано як монографічний, так і аналітичний типи описів документів, бібліографічний список укладено в хронологічному порядку, в межах року – за абеткою. Бібліографічний опис документів виконано у суворій відповідності з чинними національними стандартами, що забезпечує належний науковий рівень покажчика.

Особливістю видання є те, що цей покажчик укладено як анотований, а це значно посилює його інформативність. Слід акцентувати увагу на тому, що задля зручності користування покажчиком, застосовано певні стандарти подачі анотацій залежно від характеру конкретної праці вчених. Так, монографії, збірники, автореферати захищених

дисертацій та розділи академічних видань з огляду на їхню значимість та обсяги супроводжуються більш розлогими анотаціями (5 – 7 поширених речень) і виділені напівжирним шрифтом. Натомість статті в наукових часописах і збірниках репрезентовано анотаціями, що складаються з 2 – 3 речень, а публікації в довідкових виданнях та засобах масової інформації – одним поширеним реченням. Анотації подано мовою оригіналу бібліографічного джерела з паралельним перекладом українською.

До честі укладачів, вони утрималися від спокуси дублювання вже готових анотацій (у випадках їхньої наявності) і подали їх авторські версії чи формулювали самостійно, що дало змогу забезпечити стильову єдність видання. Кращому орієнтуванню в тексті сприятиме й науково-довідковий апарат покажчика, який репрезентовано відомостями про авторів воєнно-історичних студій, предметним, іменним та географічним покажчиками.

Окремим блоком на крейдяному папері подано фотоілюстрації, що представлені як портретами провідних суб'єктів воєнного історієписання, так і знімками обкладинок найвагоміших праць вчених, авторефератів, збірників. Безперечно, це забезпечить більш повне й наглядне сприйняття змісту покажчика читачем. Цілком доречними видаються й розлогі анотації англійською та російською мовами.

Звісно, трудомісткість укладання покажчика залишила й певне поле для деяких недоречностей. Зокрема, окремі анотації потребують більш високого рівня аналітичності й узагальнень, місцями зустрічаються незначні технічні помилки. Втім узазане суттєво не впливає на загальну позитивну оцінку покажчика, який є першим такого стибу виданням вітчизняної історичної бібліографії. Воно може бути корисним не лише науковцям, студентам, учителям, але й широкому читацькому загалу, кого цікавить сучасне історієписання Другої світової війни.

Література

1. Історична література у фондах наукової бібліотеки Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького (1834–1949 рр.) : бібліограф. покажч. та навч.-метод. матеріали / уклад.: О. З. Медалієва, Л. І. Синявська. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 132 с. – (Серія Історична ; вип. 1).
2. Анований покажчик дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді К73.053.01 Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького (2004–2009) / уклад.: О. З. Силка, Л. І. Синявська. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. – 172 с. – (Серія Історична ; вип. 2).
3. «Український селянин» 2000–2010 рр. : бібліогр. покажч. / уклад.: Л. І. Синявська, О. З. Силка, К. В. Івангородський. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 280 с. – (Серія Історична ; вип. 3).
4. Історія країн Азії, Африки і Латинської Америки нового часу у фондах наукової бібліотеки Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького : бібліограф. покажч. / уклад.: А. П. Іржавська, О. З. Силка. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 172 с. – (Серія Історична ; вип. 4).
5. «Краєзнавство Черкащини». Випуск 1–10 : аног. бібліогр. покажч. / уклад.: А. П. Іржавська, О. З. Силка ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 96 с. – (Серія Історична ; вип. 5).
6. Покажчик праць, опублікованих у виданнях Черкаського державного педагогічного інституту (1941–1965 рр.) : бібліогр. покажч. / уклад. О. З. Медалієва. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 196 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 1).
7. Гендерні студії у фондах наукових бібліотек м. Черкаси : бібліогр. покажч. / уклад.: Ю. В. Ватрушкіна, Н. І. Земзюліна, О. З. Медалієва ; наук. ред. А. Г. Морозов. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 180 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 4).
8. Вісник Черкаського національного університету : бібліогр. покажч. : у 2 ч. / уклад.: О. З. Силка, Л. І. Синявська ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – Част. 1 : 1997 – 2007 рр. – 382 с. (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 20).
9. Від ювілею до ювілею. Шевченкознавчі студії викладачів Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (1964 – 2014 рр.) : бібліограф. покажч. / уклад. О. М. Абразимова ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 128 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 21).

*Надійшла до редакції 08. 11. 2016
Затверджена до друку 25. 11. 2016*